

20. 6. 2019

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Přichází regulace mezinárodních transakcí: Nový zákon o prověřování zahraničních investic

Od dubna je k dispozici první návrh paragrafovaného znění nového zákona o prověřování zahraničních investic, který má nabýt účinnosti již za půl roku, tedy v lednu 2020. Přitom se jedná o zásadní změnu pro řadu investic přicházejících do ČR ze zahraničí. Zákon se netýká pouze investic přicházejících ze zemí mimo EU, ale také od investorů z EU, pokud v nich „může uplatňovat přímo nebo nepřímo rozhodující vliv“ společnost se sídlem mimo EU. Je zřejmé, že každá větší investice bude nově podléhat přinejmenším kontrole toho, zda se na ni nový zákon uplatní.

Během dubna 2019 nabylo platnosti nové nařízení EU o prověřování přímých zahraničních investic směřujících do Evropské unie ([psali jsme na EPRAVO v květnu](#)). Účelem nového nařízení je koordinace přístupů jednotlivých členských států, které již investice ze zemí mimo EU kontrolují podle své domácí legislativy, a to s přihlédnutím k potenciálním rizikům v oblasti bezpečnosti a veřejného pořádku. V současnosti existují domácí kontrolní mechanismy ve 14 členských státech EU, přičemž tento počet se do roku 2020, kdy se nové nařízení EU stane účinným, jistě navýší.

Jednou z členských zemí, které zahraniční investice budou nově také kontrolovat, se stává i Česká republika. Návrh nového zákona, který vstoupil do připomínkového procesu v dubnu 2019, již byl zveřejněn v paragrafovaném znění a počítá se s účinností od ledna 2020. Nelze očekávat, že se návrh již zásadně změní.

Které transakce nově podléhají kontrole

Nový zákon se podle aktuálního znění bude vztahovat na poměrně široké spektrum transakcí, a to dle několika kritérií. Zásadní je identita zahraničního investora, podstata zahraniční investice a zaměření zahraniční investice.

Zaprvé, „zahraniční investor“ je nejen společnost (osoba) se sídlem (občanstvím) mimo EU, ale také společnost z EU, v níž „může uplatňovat přímo či nepřímo rozhodující vliv“ jiná společnost (osoba) se sídlem (občanstvím) mimo EU. Nemusí se jednat přímo o fyzickou osobu nebo obchodní společnost, ale také o jakékoliv „právní uspořádání bez právní osobnosti“ zřízené podle práva cizího státu. A navíc, zákon se vztahuje i na společnosti ze zemí EU (tedy například i české společnosti), jejichž činnost je však „fakticky vykonávána mimo území EU“.

Zadruhé, „zahraniční investice“ je investice jakékoli povahy uskutečňovaná zahraničním investorem, která slouží k tomu, aby „vytvořila nebo udržela dlouhodobé a přímé vztahy“ mezi zahraničním investorem a cílovou společností (podnikatelským subjektem). Investice přitom směřuje za účelem „výkonu hospodářské činnosti v ČR“ a umožňuje zahraničnímu investorovi vykonávat „účinný vliv na řízení podnikatelského subjektu nebo získat přístup k informacím“, které jsou důležité z hlediska bezpečnosti a vnitřního pořádku ČR. Účinný vliv přitom zákon definuje jako 10% podíl na hlasovacích právech.

Zatřetí, zásadní kritérium je také zaměření zahraniční investice, tedy zda investice zasahuje do zájmů chráněných novým zákonem. Sledované jsou zahraniční investice směřující do podnikatelských subjektů, které se

- zabývají vojenským materiálem,
- provozují prvek kritické infrastruktury,
- spravují informační systémy kritické informační infrastruktury nebo i základní služby (např. energetika, doprava, bankovníctví, infrastruktura finančních trhů, zdravotnictví, vodní hospodářství, digitální infrastruktura, chemický průmysl, farmaceutický průmysl),
- vyvíjí nebo vyrábí zboží dvojího užití.[1]

Zásadní jsou především tzv. provozovatelé základní služby, jak jsou definováni v zákoně o kybernetické bezpečnosti a prováděcích předpisech. Z vyhlášky č. [437/2017](#) Sb., o kritériích pro určení provozovatele základní služby, je zřejmé, že okruh relevantních subjektů může být poměrně široký (např. větší prodejci plynu, provozovatelé nemocnic nebo provozovatelé vodovodů).

Jak vyplývá z výše uvedeného, zákon tedy omezuje rozsah transakcí, na které se bude kontrola vztahovat, na druhou stranu si ale ponechává prostor pro významné rozšíření tohoto záběru, pokud by v konkrétním případě mohlo dojít k ohrožení zájmů ČR. Skutečné rozpětí nového zákona je tak mnohem širší, než je uvedeno výše.

Zákon o prověřování zahraničních investic se může vztahovat na řadu transakcí

Návrh nového zákona o prověřování zahraničních investic umožňuje nejen prověřování investic dle kritérií uvedených výše, ale pravomoc regulátora rozšiřuje obecně i na zahraniční investice, které „jsou způsobilé ohrozit bezpečnost České republiky nebo její vnitřní pořádek“.

Způsobilost ohrozit bezpečnost a vnitřní pořádek je v zákoně definovaná poměrně volně a obecně, a při určování toho, zda je zahraniční investice způsobilá ohrozit bezpečnost ČR nebo její vnitřní pořádek, se přihlíží zejména k následujícím skutečnostem:

- infrastruktury, včetně infrastruktury energetické, dopravní, vodohospodářské, zdravotnické, komunikační, infrastruktury v oblasti sdělovacích prostředků, zpracovávání nebo uchovávání údajů, infrastruktury letecké a kosmické, obranné, volební nebo finanční infrastruktury a citlivých zařízení, jakož i k pozemkům a nemovitostem, jež jsou pro využívání takové infrastruktury zásadní,
- kritickým technologiím a zboží dvojího užití ve smyslu čl. 2 bodu 1 nařízení Rady (ES) č. 428/2009(1), které nejsou uvedeny v příloze IV, včetně technologií v oblasti umělé inteligence, robotiky, polovodičů, kybernetické bezpečnosti, leteckých a kosmických technologií, obranných technologií, chemických technologií, technologií v oblasti skladování energie, kvantových a jaderných technologií, jakož i nanotechnologií a biotechnologií,
- dodávkám, které souvisí s energetickou, surovinovou nebo potravinovou bezpečností,
- přístupu k informacím, které jsou důležité z hlediska ochrany bezpečnosti České republiky a jejího vnitřního pořádku, včetně osobních údajů nebo na schopnost kontrolovat tyto informace,

- možnosti významného ovlivnění veřejného mínění skrze sdělovací prostředky,
- kritické informační infrastruktury, významným informačním systémům a základním službám, datovým službám, informačním a komunikačním technologiím,
- nevojenským objektům důležitým pro obranu státu,
- dalším technologiím, jejichž zneužití by mohlo ohrozit bezpečnost České republiky nebo její vnitřní pořádek.

Z výše uvedeného seznamu, který navíc obsahuje rozšiřující obecné obraty jako „souvisí s“, „by mohlo ohrozit“ nebo „jsou důležité“, vyplývá, že stát bude prověřovat poměrně široké portfolio zahraničních investic. Půjde tedy například o investice do médií, infrastruktury nebo i do pozemků a nemovitostí, které mohou mít vazbu na důležité zájmy státu.

Proces kontroly investic

Hlavním regulátorem v oblasti kontroly zahraničních investic bude Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO), které bude investice povolovat. Jednak budou zahraniční investoři moci dobrovolně požádat o povolení investice, nicméně MPO bude mít pravomoc jednat i z úřední povinnosti. MPO bude při povolování využívat informace od řady ministerstev, policie, Finančního analytického úřadu nebo i tajných služeb. Pokud se při prověřování objeví otazníky, bude rozhodovat vláda, a to buď podmíněným povolením investice, jejím zákazem nebo zpětným zrušením. Na základě nového zákona tak bude možné zpětně zrušit jakoukoliv investici (např. přinucením k prodeji), a to až pět let zpátky (nikoliv však před rok 2020). Proti rozhodnutí o nepovolení investice bude možné podat správní žalobu.

Z praktického pohledu je důležité také to, že MPO samozřejmě nebude rozhodovat okamžitě, ale bude mít podle zákona čas na posuzování dané investice. V případě dobrovolného oznámení má MPO 40 dnů na vyjádření nebo případně 90 až 120 dnů v některých případech (např. zahájení řízení z úřední povinnosti). Pro zahraniční investory tak bude vznikat otázka, zda v případě nejistoty raději investici dopředu oznámit a nechat prověřit, nebo případně riskovat výrazné komplikace v budoucnu, pokud by například MPO získalo informace, které mohou poukazovat na potenciální riziko v případě dokončení investice.

Jak se často ukazuje v případě veřejnoprávní regulace, zásadní jsou detaily a praxe nastavená úřady. V případě nového zákona o prověřování zahraničních investic to platí dvojnásob, a to z důvodu širokých zákonných definic a citlivé oblasti, které se regulace týká, tedy obecně pojatých národních zájmů státu. Bude tedy otázkou času a praxe, jakým způsobem se stát s touto novou formou regulace vypořádá, a jaká kritéria ve skutečnosti zahraničním investorům nastaví.

Mgr. Lukáš Hoder, LL.M.,
advokát

Mgr. Aneta Průšová

[CHSH Kališ & Partners, advokátní kancelář](#)

Týn 639/1
110 00 Praha 1

Tel.: +420 221 111 711
e-mail: office@chsh.cz

[1] Za zboží dvojího užití se považují takové druhy zboží, software a technologie, které se používají převážně pro civilní účely, avšak jsou použitelné i pro vojenské účely, a to ve smyslu zákona č. [594/2004](#) Sb., jímž se provádí režim Evropských společenství pro kontrolu vývozu zboží a technologií dvojího užití.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Silná koruna: jaké dopady má posilující koruna na české firmy](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 29.: Jednání za s.r.o. - jednatelé](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Když korporátní neshody nestačí: soudní zásah do účasti společníka jako krajní řešení](#)
- [Do 5 milionů EUR bez prospektu cenných papírů - novela ZPKT!](#)
- [Význam doplacení úvěru při přezkumu posouzení úvěruschopnosti](#)